

Evropská vesnice kolonizovaná Čínou. Srbští horníci válčí s ČKS

 zvedavec.news/komentare/2024/04/10052-evropska-vesnice-kolonizovana-cinou-srbsti-hornici-valci-s-cks.htm

15.4.2024 [Komentáře](#) Témata: [Bývalá Jugoslávie](#), [Čína](#) 1190 slov

Matt Broomfield

Malý vozík se senem blokuje cestu k obrovskému měděnému dolu, který vlastní Číňané. Visí z něj ručně malovaná cedule s nápisem „život před ziskem“, což je vzkaz pro srbskou společnost Zijin Mining, dceřinou firmu čínského konglomerátu, která se snaží vybudovat silnici přes pěknou srbskou vesnici na cestě k největší evropské díře. Místní ženy už dva měsíce drží 24hodinovou blokádu na protest proti hrozícímu zničení jejich domova Krivelj.

Jejich boj je odvážný, ale nakonec beznadějný. V komplexu Bor ve východním Srbsku se nachází 200 milionů tun měděné rudy, což z něj činí jedno z největších nalezišť tohoto kovu na světě. Vzhledem k jeho využití v chytrých telefonech, technologiích zelené energie a [čínské výrobě](#) poptávka po tomto kovu prudce vzrostla. Společnost Zijin, která před pěti lety pohltila bývalý srbský státní důl, nedávno [vykázala nejvyšší zisk](#) ze všech společností působících v zemi. Nyní se sotva chystá ustoupit.

Místní obyvatelé přiznávají, že je Zijin zaměstnává, s lehkými rozpaky nebo s hmatatelným hněvem nad nedostatkem alternativ. „Neradi pro ně pracujeme,“ říká jednatřicetiletý Milan, který je u Zijinu zaměstnán jako řidič kamionu, ale přesto přišel protest podpořit. „Jak řekl Michael Jackson – nezajímáme je.“

„Tudy do apokalypsy,“ říká další místní a ukazuje dolů po klikaté cestě, která náhle končí na odlesněném svahu posetém dvojjazyčnými srbsko-čínskými varovnými cedulemi. Cesta vede kolem pravoslavného kostela, který je zamčený, protože podporuje těžební iniciativu. Z kopce je cítit pach mokrého cementu a je vidět obrovské odvodňovací potrubí, které brzy vesnici utopí. Krajina se ztrácí v pustině rozemleté horniny, odpadních vod a prachu.

Vůz se senem kapitalismus nezastaví.

„Každý den tu dochází k výbuchům,“ říká Milan. „Vyhazují do vzduchu celou periodickou tabulku prvků!“ V regionu se opakovaně konají protesty kvůli otravě olovem, arzenem a rtutí, hladina oxidu siřičitého patnáctkrát překračuje povolený limit. Samotný důl je dost velký na to, aby pohltil tisíc srbských vesnic, a potrubí z něj vycházející je na spojích vycpané špinavým polystyrenem. Měsíční krajina se mezitím vůbec nepodobá roztroušeným billboardům, které zobrazují bujně zalesňování a nepravděpodobně se chlubí „zelenými strategickými cíli“ společnosti Zijin. Místo toho je Bor učebnicovým firemním městem: Čínští střední manažeři popíjejí v restauracích s horkými hrnci, zatímco místní obyvatelé a dovezení čínští dělníci pracují bok po boku ve skladech a závodech na zpracování odpadu.

Na veřejném shromáždění, kterého se účastní stovky vesničanů, pracovníků dolů a ekologických aktivistů z celého Srbska, je dvacet žen, které vedly protest, vítáno jako hrdinky. Jejich poselství je vzdorovité, ale nálada fatalistická. Řečníci přirovnávají těžbu surovin k „boji proti kolonialismu“ v Kongu. „Nejsme proti žádnému průmyslovému odvětví ani proti žádnému konkrétnímu národu, ale jsme proti čínské společnosti, která sem přichází, aby nás vykořisťovala,“ říká jedna z vesničanek.

Přesto se zdá, že vyklizení Krivelje je hotovou věcí. Někteří vesničané byli vykoupeni, zatímco jiní byli nuceni opustit domy, které již byly obsazeny a pohlceny dolem, bez jediného haléře odškodného. Místní obyvatelé se domnívají, že společnost Zijin hraje vyčkávací hru a snaží se vesnici učinit neobyvatelnou, aby je mohla jednoho po druhém vyhnat. Současný protest se proto zaměřuje na zajištění kolektivní smlouvy, která by

místním obyvatelům zajistila stejnou peněžní náhradu a přestěhování do nové lokality blíže městu, a nikoliv vyhnání z jejich pozemků, jejichž hodnota se snižuje. „Důl nikdy nezavrou. To nepřipadá v úvahu,“ říká Milan. „Přemístění je pro nás nejlepší možností.“

Když se rozhlédneme po návsi zaplněné převážně důchodci popíjejícími pivo nebo podřimujícími po společných kádích s gulášem, těžko se ubráníme pocitu, že jde o Hobitín, který je smrtelně ohrožen pronikajícím průmyslem. Jasna Tomićová, členka místního zastupitelstva, která vedla protesty v zeleném saku, říká, že její hlavní starostí je udržet komunitního ducha vesnice, a to i v nových betonových firemních domech, kde skončí, pokud se jim podaří získat nadějnou dohodu o přesunu se společností Zijin.

„Moje rodina tu žije už 170 let v tom domě na náměstí,“ říká. „Naše tradice musí pokračovat a my očekáváme, že si stát uvědomí, jak je to důležité.“ Stejně jako mnoho místních obyvatel je Tomić příslušníkem menšiny Vlachů, zmenšujícího se pasteveckého národa, který po staletí putoval horami Balkánu. V sázce je však víc než jen tradice. Tomić říká, že srbský stát při jednáních chybí, „chrání“ společnost Zijin a zároveň umožňuje čínské společnosti vyvíjet nátlak na jednotlivé vesničany, aby opustili svou půdu bez odpovídající náhrady.

Problémem není jen neúnavná čínská investice do Pásu a stezky, která vede přes Balkán do starobylého řeckého přístavu Pireus a kterou Si Ťin-pching označil za „dračí hlavu“ globálního infrastrukturního projektu. V posledních letech bylo Srbsko také svědkem masivních protestů proti těžbě plánované společností Rio Tinto (né Zinc) poté, co tento anglo-australský konglomerát objevil nový nerost bohatý na lithium, nesoucí jméno domovského srbského povodí, který plánoval těžít, aby uspokojil rostoucí hlad Evropské unie po bateriích do elektromobilů. (Balkán se mezitím stává hřbitovem vyřazených, znečišťujících, ojetých vozidel EU). Vláda byla nucena zrušit dohodu s Rio Tinto, což byl vzácný ústupek tlaku veřejnosti, ale konglomerát dál v tichosti skupuje pozemky ve východním Srbsku a srbská vláda nedávno podepsala novou dohodu o strategickém partnerství s Evropskou komisí, která slibuje přístup k těmto vzácným zásobám lithia.

„Problém není v Číňanech samotných: je to globalizace,“ říká Predrag, který stejně jako mnoho místních obyvatel tráví měsíce prací v EU a domů se vrací jen sporadicky, aby byl svědkem ztráty dalšího vytěženého svahu. „Kdyby to nebyli oni, bylo by to Rio Tinto nebo někdo jiný. Tyto společnosti se od sebe nijak neliší.“

V sousední Severní Makedonii a Bosně a Hercegovině místní obyvatelé podobně protestují proti novým dolům na lithium a měď. Vzhledem k nedostatku jiných pracovních příležitostí však horníci na chudém západním Balkáně bojují také za lepší platy a pracovní příležitosti. V Kosovu horníci nedávno vyhlásili hladovku. A v Krivelji dávají vesničané jasně najevo, že nejsou proti těžbě přírodních zdrojů jako takové – ale spíše proti neustálému odlivu zisků z jejich země do kapes mezinárodních konglomerátů. „Máme na výběr,“ trvá na svém Predrag. „Můžete být dobrým pracovníkem v dole, dělat svou práci dobře: ale nemusíte být otrokem.“

Je těžké si představit budoucí osídlení, které by vyvážilo potřebu práce pro místní hornické rodiny, zachování křehkého životního prostředí a kultury a rostoucí globální potřebu ekologických energetických zdrojů. Vzhledem k okolnostem není divu, že fatalismus je hojný. Aleksandar „Ćuta“ Jovanović, který se proslavil jako vůdce protestů proti společnosti Rio Tinto a nyní je poslancem srbského parlamentu, přijel do Krivelje vyjádřit svou typicky bombastickou podporu. Říkám mu, že můj rodný kraj nedaleko Birminghamu prošel v 19. století podobnou industrializací. „Ale tam přece ještě žijí lidé, ne?“ odpovídá Ćuta. „Za pět let budou všichni tihle lidé pryč.“

S jeho chmurným hodnocením lze jen těžko nesouhlasit. Není důvod věřit, že zelená revoluce zlepší život těchto vesničanů o nic víc než její průmyslová předchůdkyně. S národním hospodářstvím vystaveným drancování soukromých, zahraničních zájmů a vládou, která není schopna nebo ochotna chránit své obyvatele a životní prostředí, nabízejí neúrodné svahy Boru pohled na budoucnost východní Evropy. Samotné vozy se senem nezastaví dravé trhy Východu i Západu.

Matt Broomfield je novinář na volné noze a spoluzakladatel Rojavského informačního centra, předního nezávislého zdroje zpráv v angličtině v severní a východní Sýrii.

[The European village colonised by China Serbian miners are at war with the CCP](#) vyšel 8.4.2024 na unherd.com. Překlad v ceně 502 Kč Zvědavec.

Známka 1.1 (hodnotilo 20)

Oznámkujte kvalitu článku jako ve škole
(1-výborný, 5-hrozný)

1 2 3 4 5

Diskuze

[2 příspěvků](#)
([2 nové](#))

[odeslat jako odkaz](#)

[odeslat text článku](#)

[vytisknout](#)

[uložit jako PDF](#)